

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

У даній роботі розглядається вплив цифровізації на підготовку майбутніх докторів філософії, зокрема через використання дистанційного навчання. Аналізуються методи формування фахових компетентностей, зокрема інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій, особистісно-орієнтованого підходу та інтерактивних методів. Окрему увагу приділено європейській рамці як інструменту оцінювання та вдосконалення цифрових навичок здобувачів. Розглядаються адаптивні технології, диференційовані підходи та їхній вплив на якість професійної підготовки, розвиток критичного мислення, креативності та здатності до інноваційної діяльності.

Ключові слова: цифровізація, дистанційне навчання, фахові компетентності, інформаційно-комунікаційні технології, DigCompEdu, інтерактивні методи, адаптивні технології, критичне мислення, інноваційна діяльність.

Abstract

This paper examines the impact of digitalization on the training of future doctors of philosophy, in particular through the use of distance learning. Methods of forming professional competencies are analyzed, in particular the integration of information and communication technologies, a person-oriented approach and interactive methods. Special attention is paid to the European framework as a tool for assessing and improving digital skills of applicants. Adaptive technologies, differentiated approaches and their impact on the quality of professional training, the development of critical thinking, creativity and the ability to innovate are considered.

Keywords: digitalization, distance learning, professional competencies, information and communication technologies, DigCompEdu, interactive methods, adaptive technologies, critical thinking, innovative activity.

Вступ

Сучасний етап розвитку освіти характеризується стрімкою цифровізацією, яка охоплює всі сфери суспільства, зокрема педагогічну науку та підготовку майбутніх докторів філософії [1]. В умовах четвертої промислової революції, що визначає інформаційно-цифрову компетентність ключовою для успішної життєдіяльності, дистанційне навчання стає ефективним засобом формування фахової компетентності науковців [2]. Пандемія COVID-19 та воєнні реалії в Україні стали каталізатором для інтеграції дистанційних технологій в освітній процес [3]. Це вимагає адаптації педагогічних методів до специфіки цифрового середовища та забезпечення якісного формування компетентностей майбутніх докторів філософії з педагогіки. Науковці кафедри БЖДПБ проводять ґрунтовні дослідження стосовно запровадження в освітній процес підготовки майбутніх бакалаврів, магістрів і докторів філософії інноваційних цифрових технологій для розвитку та формування їхньої професійної компетентності [4-10].

Результати дослідження

Аналіз методичних підходів до формування фахової компетентності майбутніх докторів філософії засобами дистанційного навчання та оцінка їхньої ефективності в сучасних умовах стає важливим науковим завданням. Згідно з дослідженнями, проведеними в Київському політехнічному інституті, формування фахової компетентності базується на принципах особистісно-орієнтованого підходу, який передбачає встановлення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача та здобувача [11]. Використання інтерактивних методів навчання, включаючи навчальні дискусії, брейнстормінг, створення презентацій та критичне оцінювання виступів колег, а також інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарних сервісів та онлайн-платформ, стають визначальними факторами успішного навчання.

Європейська рамка цифрових компетентностей педагогів DigCompEdu визначає шість груп компетенцій, які включають створення цифрового контенту, комунікацію, безпеку та критичне мислення [1]. Використання опитувальника на базі DigCompEdu дозволяє оцінити рівень готовності

майбутніх докторів філософії до застосування цифрових технологій у професійній діяльності. Цей інструмент є універсальним і застосовується не лише для діагностики, а й для визначення шляхів вдосконалення. Зокрема, навчальні програми з використанням DigCompEdu дозволяють інтегрувати навички створення цифрового контенту та його адаптації до сучасних освітніх потреб. Уміння працювати із сучасними інструментами, зокрема Canva, Miro, Trello, а також аналізувати та візуалізувати дані, сприяє розвитку критичного мислення здобувачів [12].

Успішне дистанційне навчання передбачає диференціацію навчальних завдань відповідно до індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів. Це означає, що кожен аспірант отримує можливість самостійно обирати оптимальний для нього спосіб виконання завдань. Викладачі, у свою чергу, забезпечують супровід та координацію. Основними підходами є використання анкетування для визначення рівня цифрових навичок, організація проектної діяльності з використанням платформ, а також застосування змішаного навчання, яке поєднує онлайн-лекції та практичні семінари [12]. Важливо, щоб викладачі вміли адаптувати свої методи до специфіки групи, враховуючи її рівень підготовки та інтереси.

Цифровізація відкриває нові можливості для розробки інноваційних освітніх програм, які забезпечують інтеграцію теоретичних знань та практичних навичок. Крім того, в освітньому процесі важливо враховувати індивідуальні потреби здобувачів, їхні особисті характеристики, досвід, а також можливості для індивідуалізації навчання. Дистанційне навчання не лише формує академічні знання, а й розвиває практичні навички, які потрібні для ефективної роботи в умовах змінного середовища.

Для досягнення високого рівня компетентності майбутніх докторів філософії важливо впроваджувати адаптивні навчальні технології, які враховують сучасні досягнення науки та техніки. Важливо, щоб дистанційне навчання не тільки сприяло засвоєнню знань, але й формувало вміння аналізувати, оцінювати інформацію, ухвалювати рішення та брати відповідальність за результати своєї діяльності. Успіх залежить також від активної участі викладачів, які повинні володіти педагогічною майстерністю, вмінням адаптуватися до нових умов, інтегрувати сучасні технології в освітній процес.

Освітній процес, побудований на основі цих принципів, забезпечує гармонійний розвиток особистості майбутніх докторів філософії, підвищує якість їхньої професійної підготовки та сприяє їхній успішній інтеграції в наукову спільноту. Використання таких підходів дозволяє не лише підвищити рівень цифрової грамотності здобувачів, але й сформувати їхню готовність до викликів сучасного світу, таких як швидка адаптація до змін, розвиток креативного мислення та здатності працювати в міждисциплінарних командах. У підсумку, дистанційне навчання є не лише необхідністю сучасності, але й перспективним інструментом для формування висококваліфікованих наукових кадрів, готових до інноваційної діяльності.

Висновки

Дистанційне навчання стає важливим інструментом у підготовці майбутніх докторів філософії, сприяючи розвитку їхніх фахових компетентностей в умовах цифровізації освіти. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій, особистісно-орієнтованого підходу та інтерактивних методів навчання дозволяє підвищити ефективність освітнього процесу. Використання європейської рамки DigCompEdu сприяє оцінюванню рівня цифрових навичок здобувачів та допомагає вдосконалювати навчальні програми відповідно до сучасних потреб.

Впровадження адаптивних технологій, диференціація завдань та поєднання теоретичних і практичних компонентів забезпечують якісну підготовку науковців. Важливо, щоб викладачі володіли сучасними цифровими інструментами та могли ефективно адаптувати свої методи до специфіки навчальних груп. Дистанційне навчання не лише розширює доступ до освіти, а й розвиває критичне мислення, креативність та готовність до інноваційної діяльності, що є необхідними навичками в сучасному науковому просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Роль цифрових технологій навчання в епоху цивілізаційних змін. (2021). *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 62, 28-38. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-28-38>.
2. Кучин, Ю., & Лимар, Л. (2023). Дистанційна освіта докторів філософії-медиків за умов COVID19 та війни з Росією: нові реалії. *Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина*, 13(2), 48. URL: <http://neonatology.bsmu.edu.ua/article/download/285211/279375/657886>.
3. Новицька, Т. Л., Іванова, С. М., & Кільченко, А. В. (2024). *Закордонні інструменти діагностики цифрової*

компетентності науково-педагогічних працівників. Теорія і практика використання інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (19–20 червня 2024 року, Київ). (С. 51-55). Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. ISBN 978-966-931-304-1. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742053/>.

4. Дембіцька, С., Кобилянський, О., Горохівська, Т., & Пугач, В. (2022). Розвиток вищої освіти в постковідному суспільстві. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, (62), 237–249. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-237-249>.

5. Дембіцька, С., & Кобилянський, О. (2023). Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти засобами цифрових технологій. *Педагогіка безпеки*, 8(1-2), 01–07. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2023-8-1-001-007>.

6. Кузьменко, О., Кобилянський, О., & Дембіцька, С. (2022). Інноваційні засоби формування професійної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*, 7(1-2), 01–07. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-001-007>.

7. Мясковська, М., & Кобилянська, І. (2022). Педагогічна компетентність як необхідна складова професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*, 7(1-2), 30–35. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2022-7-1-030-035>.

8. Ставнича, Н., & Кобилянська, І. (2023). Проектування освітніх ігор як шлях до самовиховання та самовдосконалення здобувачів вищої освіти. *Педагогіка безпеки*, 8(1-2), 44–50. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2023-8-1-044-050>.

9. Dembitska, S., Kobylianska, I., Kobylianskyi, O., & Kuzimenko, O. (2023). Training of specialists in technical specialties to professional activity according to the requirements of the integrative approach. *Professional Pedagogics*, 1(26), 110-121. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.110-121>.

10. Dembitska, S., Kobylianska, I., Kobylianskyi, O., & Puhach, V. (2023). Psychological and didactic fundamentals of modern educational technologies of visualization. *Педагогіка безпеки*, 1, 36-43.

11. Особливості викладання дисциплін педагогічного спрямування здобувачам ступеню доктора філософії у технічному університеті. (2023). Редакційна колегія, 90. URL: https://www.researchgate.net/profile/Tetiana-Kunicheva-2/publication/370595359_Komp'uterna_vizualizacia_ak_osnova_analiticnih_kompetentnostej_studentiv_ekonomicnih_specialnostej/links/6458aef5762c95ac37f49d0/Komputerna-vizualizacia-ak-osnova-analiticnih-kompetentnostej-studentiv-ekonomicnih-specialnostej.pdf#page=89.

12. Бойчук, Ю. Д., Боярська-Хоменко, & А. В., Рибалко, Л. С. (2023). Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх докторів філософії в умовах запровадження технологій дистанційного навчання. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=A SP meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=NovKol_2023_3_17.

Комар Владислав Ігорович – аспірант групи 015-24а, кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: komarvlad1309@gmail.com.

Кобилянський Олександр Володимирович – д. пед. н., професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Vladyslav I. Komar – graduate student of group 015-24a, Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: komarvlad1309@gmail.com.

Oleksandr V. Kobylianskiy – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Life Safety and Pedagogy safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.